

مقدمه

با گسترش شبکه جهانی وب نقش اصطلاحنامه‌ها در حال تغییر است. این تغییر بیشتر حاکی از گسترش فایده اصطلاحنامه است تا کاهش آن. این گسترش ممکن است نه فقط نقش اصطلاحنامه‌ها در تقویت عملکرد سامانه‌های متن کامل را شامل شود، بلکه نقش اصطلاحنامه به‌عنوان ابزاری برای استفاده در وبگاه‌ها و اینترانت‌ها، یا برای استفاده در نمایه‌سازی، گسترش عبارت کاوش و سازماندهی بصری را دربرگیرد.

ظهور وب، همراه با گسترش کاربرد اصطلاحنامه در بازیابی اطلاعات بیش از ابزارهای سازماندهی و نیز رواج پایگاه‌های اطلاعاتی متن کامل، سبب پدیدآمدن نسلی تازه از اصطلاحنامه‌ها شده است که نقش جدیدی -چه در زمینه نمایه‌سازی و چه در زمینه جستجو - ایفا می‌کنند.

مقدمه (ادامه)

در واقع، در آینده نزدیک، اصطلاحنامه‌ها بیشتر به‌عنوان یک ابزار بازیابی به شمار می‌آیند تا ابزار ورود و ذخیره اطلاعات. حرکت به سوی افزایش استفاده از اصطلاحنامه به‌عنوان ابزاری برای بازیابی باعث شده تا ظرفیت و اندازه عملکرد اصطلاحنامه‌ها در نظام‌های بازیابی اطلاعات گسترش یابد.

اصطلاحنامه چیست؟

اصطلاحنامه، از دیدگاه کارشناسان اطلاع‌رسانی، مجموعه‌ای از واژگان کنترل‌شده‌ای است که برای نمایه‌سازی اطلاعات در یک پایگاه اطلاعاتی به کار می‌رود و بنابراین می‌توان از آن برای جستجوی اطلاعات در پایگاه اطلاعاتی استفاده کرد و مفاهیم مشابه توسط کلمه‌های مشابه را از این طریق نمایش داد.

سالیان سال، اصطلاحنامه بیشتر به عنوان فهرست الفبایی شده از واژگان کلیدی عرضه می‌شده که از مدارک و اسناد استخراج می‌شده و برای نمایه کردن همراه با مراجع آن‌ها و دیگر واژگان مورد نیاز استفاده می‌شده است. این عملکرد سنتی در سال‌های اخیر تغییر پیدا کرده و بیشتر بر اساس ساختار تکنیکی - تحلیلی پایه‌گذاری شده است.

اصطلاحنامه چیست؟ (ادامه)

طبق تعریف واژه‌نامه مریام وبستر، اصطلاحنامه عبارت است از:

الف. کتاب‌واژه‌ها یا کتاب اطلاعات در مورد حوزه‌های خاص یا مجموعه مفاهیم، به‌ویژه واژه‌ها و مترادف‌های آن‌ها.

ب. فهرستی از سرعنوان‌های موضوعی یا توصیفگرها که معمولاً به همراه یک نظام ارجاع متقابل، برای استفاده در سازماندهی مجموعه مدارک به‌منظور ارجاع و بازیابی به‌کار می‌روند.

با استفاده از اصطلاحنامه می‌توان به جستجوی مفهومی پرداخت و روابط مفهومی بین واژگان را به‌صورت کارآمد مورد شناسایی و استنباط قرار داد. اصطلاحنامه در نظام‌های بازیابی اطلاعات، از فهرست‌نویسی در مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ها تا اینترنت و موتورهای کاوش مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف اصلی اصطلاحنامه در درجه اول کمک به بازیابی اطلاعات و نیز در مراحل بعدی کمک به درک کلی یک حوزه موضوعی از طریق ترسیم، نظام مفاهیم، کمک به تعاریف اصطلاح‌ها و همچنین فراهم کردن امکان تولید فهرست‌های کلیدواژه‌ای و مانند آن می‌باشد.

اصطلاحنامه چیست؟ (ادامه)

اصطلاحنامه در نمایه‌های چاپی و رایانه‌ای، برای کنترل مترادف‌ها و ایجاد مبنای ارجاع‌ها کاربرد دارد. امروزه در این نظام‌ها، اصطلاحنامه برای نمایه‌سازی واژگان کنترل شده و برای تقویت نظام‌های بازیابی هوشمند تمام‌متن با فنون زبانی و اطلاعات معناشناختی و آماری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نمونه‌ای از نمایش اینترنتی سلسله‌مراتبی اصطلاحنامه یونسکو

UNESCO Thesaurus

8 records found for: **Psychology**

Click on the [number] to display the records indexed with that descriptor in unesdoc/unesbib.

Term: **Attitudes** [407]

MT **4.10 Psychology**

NT Attitude change [299]

NT Intolerance [80]

NT Prejudice [64]

NT Tolerance [363]

Term: **Behaviour** [407]

MT **4.10 Psychology**

UF Human behaviour

NT Emotions [85]

NT Lateral dominance [5]

NT Psychological effects [276]

....NT2 Mental stress [68]

NT Sensorimotor activities [13]

....NT2 Perception [147]

....NT2 Visualization [28]

NT Sexual behaviour [319]

NT Unconscious [9]

....NT2 Sleep [17]

Term: **Cognition** [385]

MT **4.10 Psychology**

UF Cognitive processes

فرااصطلاحنامه چیست؟

از بسیاری نقطه نظرات، تکنولوژی فرااصطلاحنامه برای رسمی ساختن روابط میان ساختارهای دانش - به بیان صریح روابط مفهومی در اصطلاحنامه‌ها - و قادر ساختن جست‌وجوی متقابل و جست‌وجوهای منظم چندگانه می‌باشد. فرااصطلاحنامه مجموعه‌ای از مفاهیم کلیدی از یک حوزه، روابط معنایی میان مفاهیم مانند مترادف‌ها، هایپونیم‌ها و نیز طرح و نقشه معنایی از منابع مختلف اصطلاحنامه برای مفاهیم کلیدی را پشتیبانی می‌کند.

فرااصطلاحنامه یک پایگاه اطلاعاتی واژگان چندزبانه، دارای اهداف چندگانه و بسیار بزرگ است که شامل اطلاعاتی در مورد مفاهیم موضوعی خاص در یک زمینه، با اسامی مختلف در آن رشته موضوعی، و رابطه‌های میان آن‌ها می‌باشد. فرااصطلاحنامه از نسخه‌های الکترونیکی اصطلاحنامه‌های مختلف، رده‌بندی‌ها، مجموعه رمزها و فهرستی از واژگان کنترل شده که در زمینه‌های موضوعی همان رشته وجود دارد و نیز نمایه‌ها و فهرست‌های متون آن رشته تخصصی ساخته می‌شوند.

فرا اصطلاحنامه

فرا اصطلاحنامه به خاطر پیشوند «فرا» به معنای جامعیت بیشتر، بر اصطلاحنامه برتری یافته است. از سویی برتر بودن فرا اصطلاحنامه به خاطر وجود اصطلاحنامه‌های خاص، فرهنگ لغات و رده‌بندی‌هایی که در آن وجود دارند، می‌باشد. فرا اصطلاحنامه به خاطر وجود منابع منحصر به فردش که دامنه آن‌ها را دربر گرفته است، و نیز به خاطر سازماندهی مجموعه نتایج از طریق معانی و افزودن اطلاعات مفید و روابط بین معنایی که در هیچ یک از فرهنگ لغات منابع یافت نمی‌شوند بر اصطلاحنامه‌ها برتری دارند.

پیشوند متا(فرا) پیشوندی لاتین است که برای نشان دادن مفهومی انتزاعی از مفاهیم دیگر به کار می‌رود. برای نمونه متافیزیک مربوط به مواردی در فیزیک می‌شود که ماورای آن و برتر از آن است. شناخت‌شناسی پیشوند فرا(متا)، نشان می‌دهد که برای پیرامون همان موضوع استفاده می‌شود. برای نمونه، فراداده، داده درباره داده است (چه کسی که آن را تهیه کرده، چه فرمتی از آن وجود دارد، چه زمانی تهیه شده و مانند این‌ها)

فرااصطلاحنامه (ادامه)

در واژه‌نامه **هایپر کامپیوتینگ** در مورد این پیشوند آمده که:

«معنی پیشوند فرا این است که لایه‌ای از اطلاعات انتقالی شده است». فرض کنیم که ایکس مفهومی است در نتیجه فرا(متا) ایکس داده‌ای درباره آن یا فرایندهای عملیاتی درباره ایکس است.

فرااصطلاحنامه نوعی از اصطلاحنامه است که سعی در یکپارچه‌سازی اصطلاحنامه و لغات و واژگان موجود دارد. فرااصطلاحنامه نرم‌افزار سیستمی هوشمند است. در واقع می‌توان گفت که تا حدی فرااصطلاحنامه، اصطلاحنامه اصطلاحنامه‌ها می‌باشد. هر رکورد در فرااصطلاحنامه شامل واژگان اصلی مستند شده است، که به‌عنوان مرجعی برای واژگان مبهم به کار می‌رود و همراه با ترتیب واژگان رابطه‌ای، ذخیره و طراحی شده است.

تفاوت‌های اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (متا تزاروس)

- B. فرااصطلاحنامه ترکیبی است از زبان‌های کنترل‌شده موجود که از طریق برقراری پیوند، ادغام و تلفیق آن‌ها به دست آمده است.
- Γ. اصطلاحنامه‌ها با یکدیگر مطابقت می‌یابند و از هر مفهوم در یک اصطلاحنامه، نشانگرهایی به نزدیک‌ترین مفهوم معادل در اصطلاحنامه‌های دیگر ایجاد می‌شود. این امر امکان ترجمه پرسش کاربر به کاوشی برای یک پایگاه اطلاعاتی مشخص را که با اصطلاحنامه به‌خصوصی نمایه‌سازی شده است، فراهم می‌کند.
- Δ. واژگان نیز ادغام می‌شوند و یک مبنای دانش غنی‌تر و جامع‌تر ایجاد می‌گردد. در هر یک از واژگان متشکله، نامی به‌عنوان نام مرجح برای مفهوم مربوطه انتخاب می‌شود و ارتباطات معنایی چندجانبه بین واژگان را فراهم می‌کند.
- T. فرااصطلاحنامه مجموعه واژگان کنترل‌شده نیست، بلکه ابزاری برای افزایش سودمندی و بهره‌وری از فرهنگ لغات و اصطلاحنامه‌های موجود است.

تفاوت‌های اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (متا تزاروس) (ادامه)

۷. بنابراین فرااصطلاحنامه، همان اصطلاحنامه است، اما با این تفاوت که در فرااصطلاحنامه چندین اصطلاحنامه با هم تلفیق می‌شوند و برای جست‌وجوی هرچه بهتر و کارآمدتر رابطه‌های مفهومی میان واژگان را ایجاد می‌نمایند.

اصطلاحنامه عمومی چندزبانه محیط زیست

EEA | EnviroWindows | Login | Acronyms | Search Search Eionet

EIONET GEMET Thesaurus

SERVICES | REPORTNET | TOOLS | TOPICS (ETCS)

You are here: Eionet » GEMET

Local navigation

- » User directory
- » Roles
- » NFP/Eionet IG
- » Mails to NFPs
- » SERIS
- » Eionet Wiki
- » Workplan/planner
- » Meetings & events
- » Priority dataflows
- » SOER2010

Find a person

[Thematic Listings](#) | [INSPIRE Spatial Data Themes](#) | [Alphabetic Listings](#) | [Hierarchical Listings](#) | [Search Thesaurus](#)

Select language: [ar](#) [bg](#) [cs](#) [da](#) [de](#) [el](#) [en](#) [en-US](#) [es](#) [et](#) [eu](#) [fi](#) [fr](#) [ga](#) [hu](#) [it](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [nl](#) [no](#) [pl](#) [pt](#) [ro](#) [ru](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#) [tr](#)

employment

Definition:
The work or occupation in which a person is employed. (Source: CED)

broader terms
labour

narrower terms
employment and environment
employment level effect
employment structure
occupational status
termination of employment
trade (profession)
unemployment

Scope note:
scope note is not available

Groups:
SOCIETY

Themes:
economics
social aspects, population

Arabic:	توظيف - توظيف
Bulgarian:	Заетост
Czech:	zaměstnaní
Danish:	erhvervsaktivitet
German:	Beschäftigung
Greek:	ασασχοληση/εργασία
English (US):	employment
Spanish:	empleo
Estonian:	teenistus, töö, amet; töökoht; tööhõive
Basque:	enplegu
Finnish:	työllisyys
French:	emploi
Irish:	fostaíocht
Hungarian:	foglakoztatottság
Italian:	impiego
Lithuanian:	darbas
Latvian:	nodarbinātība; nodarbošanās
Maltese:	impjeg
Dutch:	werkgelegenheid
Norwegian:	sysselsetting
Polish:	zatrudnienie
Portuguese:	emprego
Romanian:	ocupare a locurilor de muncă
Russian:	занятость
Slovak:	zamestnanie
Slovenian:	zaposlitev, služba
Swedish:	anställning; sysselsättning
Turkish:	istihdam

[Download](#) | [Administration](#) | [Alphabets](#) | [About GEMET](#) | [Web services](#) | [Definition sources](#)

GEMET - Concepts, version 2.4, 2010-01-13

نمایش کامل مدرک
مربوط به
"employment"
در GEMET

فلسفه وجودی فرااصطلاحنامه

فرااصطلاحنامه‌ها به‌منظور ایجاد جهانی نزدیک‌تر و پیوسته‌تر از نمایش مفاهیم و معانی ضمنی و تلویحی در منابعی که از آن‌ها ساخته شده‌اند به‌وجود آمدند. این روش همزمان یک روش جامع و مانع است. از این رو مانع است که تعدادی از معانی به تعداد معانی بیان شده در فرهنگ لغات ترکیبی محدود می‌شود و از این رو جامع است که تمام معانی بیان شده در فرهنگ‌های لغات ترکیبی در نهایت در فرااصطلاحنامه به نمایش درمی‌آیند. منظور از ایجاد فرااصطلاحنامه ایجاد طرح و شمای رمزگذاری منفرد، یک سیستم رده‌بندی پوشاننده و یا سیستم واژگان کنترل‌شده نیست بلکه به این دلیل ایجاد شده که مکانیزمی را برای ترجمه، تفسیر و برطرف‌نمودن ابهامات در مورد معانی و اسامی خاص یک رشته - مثلاً زیست‌شناسی - گسترش دهد. هدف از برتر بودن فرااصطلاحنامه چگونگی بیان اسامی، ماهیت و تعیین مکان اطلاعاتی که باید برای استفاده دسترس‌پذیر شوند، می‌باشد.

ضرورت و فایده‌ی فرااصطلاحنامه‌ها

در ۳۰ سال گذشته یا حتی بیشتر، بسیاری از زبان‌های کنترل‌شده انتشار یافته‌اند که مستقل از یکدیگرند و اگرچه در یک حوزه موضوعی واحد می‌باشند، اما از لحاظ ساختار، دیدگاه و تخصصی‌شدن با هم تفاوت‌هایی دارند. این ناسازگاری، انتقال رکورد در بین فیلدهای پایگاه‌های اطلاعاتی و نیز جست‌وجو در آن‌ها را با مشکل روبه‌رو ساخته است. در نتیجه انطباق و یا تلفیق اصطلاحنامه‌ها، راهی برای غلبه کردن بر ناسازگاری می‌باشد.

از جمله شیوه‌های انطباق زبان‌های کنترل‌شده ناسازگار مطابقت‌دادن، ادغام و تلفیق است که از ویژگی‌های فرااصطلاحنامه نیز شمرده می‌شود. مطابقت‌دادن، اصطلاحات را به‌طور مستقیم از یک زبان کنترل‌شده، به زبانی دیگر یا به واژگان‌های چندگانه پیوند می‌دهد. اصطلاحات یک زبان کنترل‌شده، به اصطلاحات معادل در زبان دیگر اشاره می‌کنند.

ضرورت و فایده‌ی فرااصطلاحنامه‌ها (ادامه)

مشهورترین نمونه از فرااصطلاحنامه یا اصطلاحنامه‌های ادغام شده، اصطلاحنامه نظام زبان پزشکی واحد، که یک اصطلاحنامه مفهومی است می‌باشد. «یو.ام.ال.اس» توسط کتابخانه ملی پزشکی آمریکا از سال ۱۹۸۶ با همکاری نهادهایی از داخل و خارج ایالات متحده اجرا شد. هدف آن یکپارچه‌سازی تمام نام‌ها همراه با معانی تقریباً یکسان در یک مفهوم می‌باشد. نام‌هایی که از جزء اصلی یا منابعی مشتق می‌شوند که شامل تعداد بسیاری از واژگان کنترل‌شده و طبقه‌بندی شده، تمام‌متن و سیستم‌های خبره است.

«یو.ام.ال.اس» UMLS شامل چهار منبع دانش می‌شود:

- ◇ فرااصطلاحنامه؛
- ◇ شبکه‌ی معناشناختی؛
- ◇ نقشه منابع اطلاعاتی؛
- ◇ و فرهنگ اصطلاحات تخصصی.

فرااصطلاحنامه

فرااصطلاحنامه ترکیبی از زبان‌های کنترل‌شده موجود است که از طریق برقراری پیوند، ادغام و تلفیق آن‌ها به دست آمده است. با توجه به این که در هر یک از واژگان متشکله، نامی به عنوان نام مرجح برای مفهوم انتخاب می‌شود؛ این امر امکان ایجاد ارتباطات متقابل معنایی بین واژگان‌ها را فراهم می‌کند. در فرااصطلاحنامه «یو.ام.ال.اس» چنانچه مفهومی در مش وجود داشته باشد، شکل مرجح آن مفهوم، صورت سرعنوان اصلی در مش است؛ در غیر این صورت اصطلاحات از دیگر واژگان‌ها به ترتیبی مشخص گزینش می‌شوند. تمام اصطلاحات، عبارات و زنجیره‌های دیگری که برای بیان مفاهیم مورد استفاده قرار می‌گیرند، با نام مندرج در فرااصطلاحنامه مطابقت داده می‌شوند.

شبکه معناشناختی

این شبکه دسته‌بندی دائمی از تمام مفاهیم موجود در فرااصطلاحنامه بر طبق دسته‌ها و یا انواع معناشناختی و رابطه‌های بین این دسته‌ها ارائه می‌کند. شیوه تنظیم انواع معناشناختی، سلسله‌مراتبی است. انواع معناشناختی به تشخیص معانی گوناگون مرتبط با یک اصطلاح، کمک می‌کنند. رابطه‌ها غیرسلسله‌مراتبی هستند و به پنج گروه تقسیم می‌شوند: رابطه‌های فیزیکی، رابطه‌های فضایی، رابطه‌های زمانی، رابطه‌های کارکردی و رابطه‌های مفهومی.

AGROVOC

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

for a world without hunger

Google™ Custom Search

FAO Home

AIMS Home

Latest News

Events Service

Standards

AGROVOC Thesaurus

AgStandards

KOS Registry

Projects

Publications

Registry of tools

Communities

Contact us

Agricultural Information Management Standards (AIMS)

Hierarchy

AGROVOC > Functionalities > Hierarchy

This page displays the hierarchy within which the selected term is embedded. If no term is selected, the hierarchy displayed is the hierarchy of the *Natural resources* term. If you want to see the hierarchy of a term of your choice, find an existing term by typing a word/phrase in the search box and clicking on "Find Term": a list of all terms resulting from your search will be loaded: click on the tree icon next to the term of your choice to see its hierarchy.

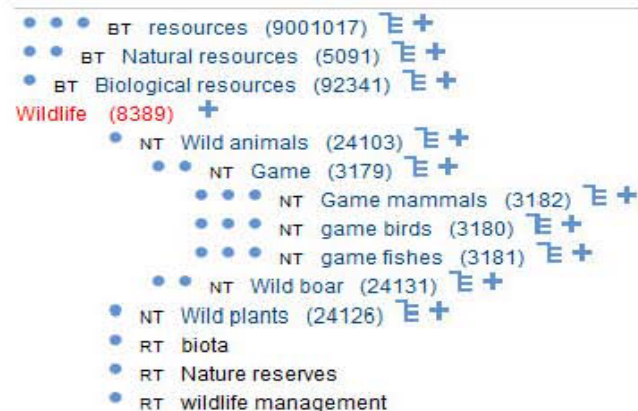
The number of dots (•) represents the depth of NT or BT with respect to the selected term.

- Use the button to see the hierarchy of the corresponding term
- Use the button to see more information on the corresponding term.

Language: English

Search:

Find Term

“ Interoperability,
Reusability,
and Cooperation ”

RELATED LINKS

- ☐ AGRIS search engine
- ☐ AgriFeeds
- ☐ CIARD Ring
- ☐ e-agriculture
- ☐ VERCON

PARTNERSHIPS

- ☐ CIARD

نقشه منابع اطلاعاتی

نقشه منابع اطلاعاتی نشان می‌دهد که کدام پایگاه اطلاعاتی به سؤالی خاص مربوط می‌شود، اطلاعاتی درباره منابع خاص را برای کاربران فراهم می‌کند، به‌طور خودکار به منابع متصل می‌شود و عمل بازیابی را بر روی یک یا چند منبع اطلاعاتی انجام می‌دهد.

فرهنگ اصطلاحات تخصصی

این فرهنگ برای فراهم آوردن اطلاعات واژگانی مورد نیاز در نظام پردازش زبان طبیعی اصطلاحات تخصصی ایجاد شده است. هدف از این منبع آن است که، یک فرهنگ زبان انگلیسی با بسیاری از اصطلاحات زیست پزشکی باشد. با بررسی نظام «یو.ام.ال.اس» می توان دریافت که در فرااصطلاحنامه، چگونه ادغام زبان های کنترل شده، مزایای یک محصول نهایی را به دست می دهد، محصولی که به لحاظ اصطلاحات و رابطه ها از هر یک از واژگان های متشکله به تنهایی، غنی تر است؛ بازیابی اطلاعات را با استفاده از اصطلاحات متعارف زبان کنترل شده تسهیل می کند؛ و همچنین به عنوان ابزاری برای تأمین دستیابی به متون زبان طبیعی در پایگاه های اطلاعاتی مختلف عمل می کند که تمام این موارد می تواند از ویژگی های یک فرااصطلاحنامه باشد.

نمایش صفحه دوبخشی در اصطلاحنامه اخلاق در علوم زیستی

Thesaurus Ethics in the Life Sciences

6th edition - September 2009

[Home](#) [Help](#) [Glossary](#) [Basket](#) [English](#) [Deutsch](#) [Français](#)

Subject Areas [I](#) [II](#) [III](#) [IV](#) [V](#) [VI](#) [VII](#) [VIII](#) [IX](#) [X](#) [XI](#) [XII](#) [XIII](#) [XIV](#)

Search string:

[Concordance search](#)

Subject Area I:

Ethics, Philosophy, Theology

ethics

- perspectives and levels of ethics (node label)
- applied ethics
- bioethics
 - medical ethics
 - clinical ethics
 - medical art
 - medical judgement
 - medical teleology
 - nursing ethics
 - physician's role**
 - duty of beneficence
 - duty to heal

Subject Area V:

Medicine and Care

medicine

- accidents +
- diagnosis +
- disability
- diseases +
- drugs +
- enhancement +
- healing
- health +
- hormones +
- human body +
- injuries +
- medical documentation +
- medical practice +
- medical specialties +
- medical technology +
- medical treatment +
- medicalisation
- patients +
- physicians +
- physician's role**
- duty of beneficence
- duty to heal

physician's role

Subj. Area: I Ethics, Philosophy, Theology
V Medicine and Care

Ger: Arztrolle
Fr: rôle du médecin
SN: Refers to role, responsibility and the expected function of a member of the medical profession (based on MeSH-2005); also covers theoretical discussions of this role

UF: medical ethos
RT: **medical practice**
physicians

Conc: B: Physician's role
E: physician's role
T: rôle du médecin
M: Physician's Role (D010819)

[Add to basket](#)

[Search in BELIT](#)

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه

۱. دامنه فرااصطلاحنامه‌ها:

دامنه فرااصطلاحنامه توسط دامنه ترکیبی از فرهنگ لغات منبع تعیین می‌شوند. بسیاری از روابط (مترادفات اولیه)، صفات مفهومی و چند اسم مفهومی و ... که از یک منبع خاص موجود در آن رشته اخذ می‌شود دامنه آن را تعیین می‌کنند. اما به‌طور کل تمام مفاهیم، خودشان از یک یا چند منبع مختلف استخراج خواهند شد. بدیهی است، چنانچه یک مفهوم در واژگان منبعی ظاهر نشود در فرااصطلاحنامه نیز ظاهر نخواهد شد.

۲. حفظ مفاهیم و معانی از واژگان منبع:

فرااصطلاحنامه، معانی، اسامی مفهومی و روابط را از فرهنگ لغات منبع منعکس و حفظ می‌کند. زمانی که دو فرهنگ لغات منبع متفاوت از یک اسم مشابه و یکسانی برای مفاهیم مختلف استفاده می‌کند، فرااصطلاحنامه، هم معنی را نشان می‌دهد و هم معین می‌کند که در حال حاضر کدام معنی در کدام فرهنگ لغات منبع استفاده می‌گردد.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۳. لزوم کاربرپسند کردن فرااصطلاحنامه:

به دلیل این که فرااصطلاحنامه یک منبع چندمنظوره است که شامل مفاهیم و واژگان مختلف از منابع مختلف می‌باشد و برای اهداف مختلفی گسترده شده است، لذا فرااصطلاحنامه باید برای استفاده مؤثر کاربرپسند شود. فرااصطلاحنامه شامل فرهنگ لغات منابعی است که توسط تهیه‌کنندگان مختلف دارای حق مؤلف تولید می‌شود. اطلاعات در فرااصطلاحنامه به خود منابع برچسب زده شده است، بنابراین ممکن است اسامی مفهومی، ویژگی‌ها و روابطی از واژگان منبع برآید و ویژگی‌ها و روابطی که در هنگام ساخته شدن فرااصطلاحنامه اضافه شده است را تعیین کند. برچسب‌هایی که به شما اجازه می‌دهد زیرمجموعه‌ای از فرااصطلاحنامه را - که برای استفاده از آن‌ها نیازی به اجازه و مجوز ندارید - به استثنای اطلاعات از واژگان منبع خاص ایجاد کنید. همچنین مستثنی کردن تمام فرهنگ لغات منابعی که سطوح محدودیتی خاص دارند یا تمام اطلاعات در زبان‌های خاص را تسهیل می‌نماید.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۴. فرهنگ واژگان منبع :

فرااصطلاحنامه‌ها شامل مفاهیم، اسامی مفهومی، و دیگر ویژگی‌ها و مشتمل بر بیش از صد اصطلاح، رده‌بندی و اصطلاحنامه در چند ویرایش می‌باشند. در فرااصطلاحنامه برای هر فرهنگ لغات منبع مفهومی وجود دارد، که با نوع معنایی «محصول هوشمند» مشخص می‌شوند و شامل فایل خاصی است که هر نسخه فرهنگ واژگان منبع کنونی در ویرایش خاص از فرااصطلاحنامه را ذخیره می‌کند. فایل‌های دیگر فرااصطلاحنامه که واژگان منبع مرجع هستند، از ریشه و بدون نگارش اختصارات استفاده می‌کنند (به‌عنوان مثال به جای ICD9CM2003 از ICD9CM استفاده می‌کنند). بنابراین باید از روزآمدسازی روزمره و عادی برای منعکس ساختن نسخه‌های تازه پرهیز شود.

ویژگی‌های فراصطلاحنامه (ادامه)

۵. شمول مجموعه رموز استانداردهای بین‌الملل و ترمینولوژی:

فراصطلاحنامه‌ها شامل مجموعه‌ای از کدهای اختیاری برای استفاده در تراکنش‌های اجرایی الکترونیکی است که فراصطلاحنامه تمام مفاهیم و واژگانی از این مجموعه کدها را شامل می‌شود.

۶. شمول زبان‌ها به غیر از زبان انگلیسی:

ساختار فراصطلاحنامه‌ها باید به این گونه باشد که بتوانند ترجمه‌های فرهنگ واژگان منبع را به دیگر زبان‌ها به غیر از زبان انگلیسی در خود جای دهند و بسیاری از ترجمه‌ها در زبان‌های مختلف در فراصطلاحنامه نمایش داده شود مانند: فراصطلاحنامه یو.ام.ال.اس. UMLS

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۷. مفاهیم، اسامی مفهومی و شناسه‌های آن‌ها:

فرااصطلاحنامه‌ها با مفاهیم سازماندهی می‌شوند. یکی از نخستین اهداف فرااصطلاحنامه‌ها برقراری ارتباط بین اسامی مختلف برای مفاهیم مشابه از واژگان گوناگون می‌باشد. فرااصطلاحنامه‌ها شناسه‌های ثابت چندین نوع خاص را برای مفاهیم در نظر می‌گیرند و علاوه بر حفظ تمام شناسه‌هایی که در فرهنگ لغات منبع موجود است، اسامی مفهومی را نیز دربردارند. ساختار مفهومی فرااصطلاحنامه‌ها شامل اسامی مفهومی، شناسه‌های آن‌ها، و ویژگی‌های کلیدی این اسامی مفهومی می‌باشد مانند (زبان، واژگان منبع، انواع اسم).

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۸. مفاهیم و شناسه‌های مفهومی :

یک مفهوم دارای یک معنی است. یک معنی می‌تواند اسم‌های مختلفی داشته باشد. هدف اصلی از ایجاد فرااصطلاحنامه‌ها درک انتخاب معنی هر اسمی است که در هر فرهنگ لغات منبع وجود دارد و به تمام اسمی از فرهنگ لغات منبع که معنی مشابهی دارند (مترادف‌ها) متصل است. ساختن فرااصطلاحنامه‌ها بر مبنای این فرض است که کارشناسان موضوعی آموزش‌دیده، می‌توانند مترادف‌ها را همراه با درجه بالایی از صحت و دقت تعیین کنند و این ویرایشگرهای فرااصطلاحنامه‌ها هستند که تصمیم می‌گیرند چه دیدگاهی از مترادف در ساختار مفهومی فرااصطلاحنامه کنونی ارائه شود.

هر مفهوم یا هر معنی در فرااصطلاحنامه یک شناسه مفهومی ثابت و خاصی دارد. زمانی یک شناسه از فرااصطلاحنامه خارج خواهد شد که دو شناسه اسمی، برای مفاهیم مشابه به کار رود، به عبارت دیگر، تا زمانی که مترادف‌ها کشف نشده‌اند شناسه مفهومی ثابت استخراج می‌شود. در این‌گونه موارد یکی از آن دو شناسه باقی خواهد ماند، تمام اطلاعات مناسب در فرااصطلاحنامه به آن پیوند داده شده و شناسه دیگر حذف خواهد شد و دیگر از شناسه‌های حذف‌شده استفاده نمی‌کنند.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

گفتنی است که هر فرااصطلاحنامه باید شامل فایل‌هایی باشد که جزئیات هرگونه تغییر از ویرایش قبلی را داشته باشد.

۹. اسامی مفهومی و شناسه‌های زنجیره‌ای:

هر اسم مفهومی خاص یا شناسه‌های زنجیره‌ای در هر زبانی در فرااصطلاحنامه یک شناسه زنجیره‌ای ثابت و منحصر به فردی دارد. هر تغییری در نظم ویژگی‌ها، یا نقطه‌گذاری، زنجیره جداگانه‌ای است، با یک شناسه زنجیره.

۱۰. اتم‌ها و شناسه‌های اتمی (شناسه‌های عنصری و عناصر):

ساختن واحدها یا عناصر از فرااصطلاحنامه‌ای که ساخته شده است در واقع اسامی مفهومی یا زنجیره‌ها از فرهنگ واژگان منبع هستند.

۱۱. واژه‌ها و شناسه‌های لغوی:

در فرااصطلاحنامه‌ها برای مدخل زبانی، هر رشته، به تمام رمزهای جایگزین لغوی یا تغییرات جزئی توسط شناسه لغوی منحصر به فرد پیوند داده خواهد شد.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۱۲. شناسه‌های رابطه‌ای و روابط در فرااصطلاحنامه:

فرااصطلاحنامه‌ها شامل روابط بسیاری بین مفاهیم متفاوت هستند (علاوه بر رابطه مترادفی، ساختار مفهومی در فرااصطلاحنامه‌ها نیز مطرح است). بسیاری از این روابط از فرهنگ واژگان منبع اختصاصی ایجاد می‌شوند. برای نمونه، چنانچه فرااصطلاحنامه ما در زمینه پزشکی باشد، از ساختار آن، رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی ایجاد می‌شود. بعضی دیگر از فرااصطلاحنامه توسط کاربران برای حمایت از انواع معینی از کاربردها توزیع می‌شوند. به‌طور کل، فرااصطلاحنامه‌ها هر رابطه‌ای را نشان می‌دهند، بعضی از روابط که در سال‌های نخستین گسترش فرااصطلاحنامه اضافه شده است به فرااصطلاحنامه‌ها منسوب می‌شود، اما حقیقت این است که این روابط از واژگان منابع خاص استخراج شده‌اند.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۱۳. اساس انواع روابط غیر مترادف‌ها:

فرااصطلاحنامه، روابط غیر مترادفی ممکن بین مفاهیم را شامل نمی‌شود، بلکه تمام روابط حاضر در خود فرهنگ واژگان منبع را فرا می‌گیرد و بعضی از روابط افزوده برای ایجاد ارتباط میان مفاهیم مرتبط در نظر گرفته شده است.

ویژگی‌های فرااصطلاحنامه (ادامه)

۱۴. برچسب‌های روابط:

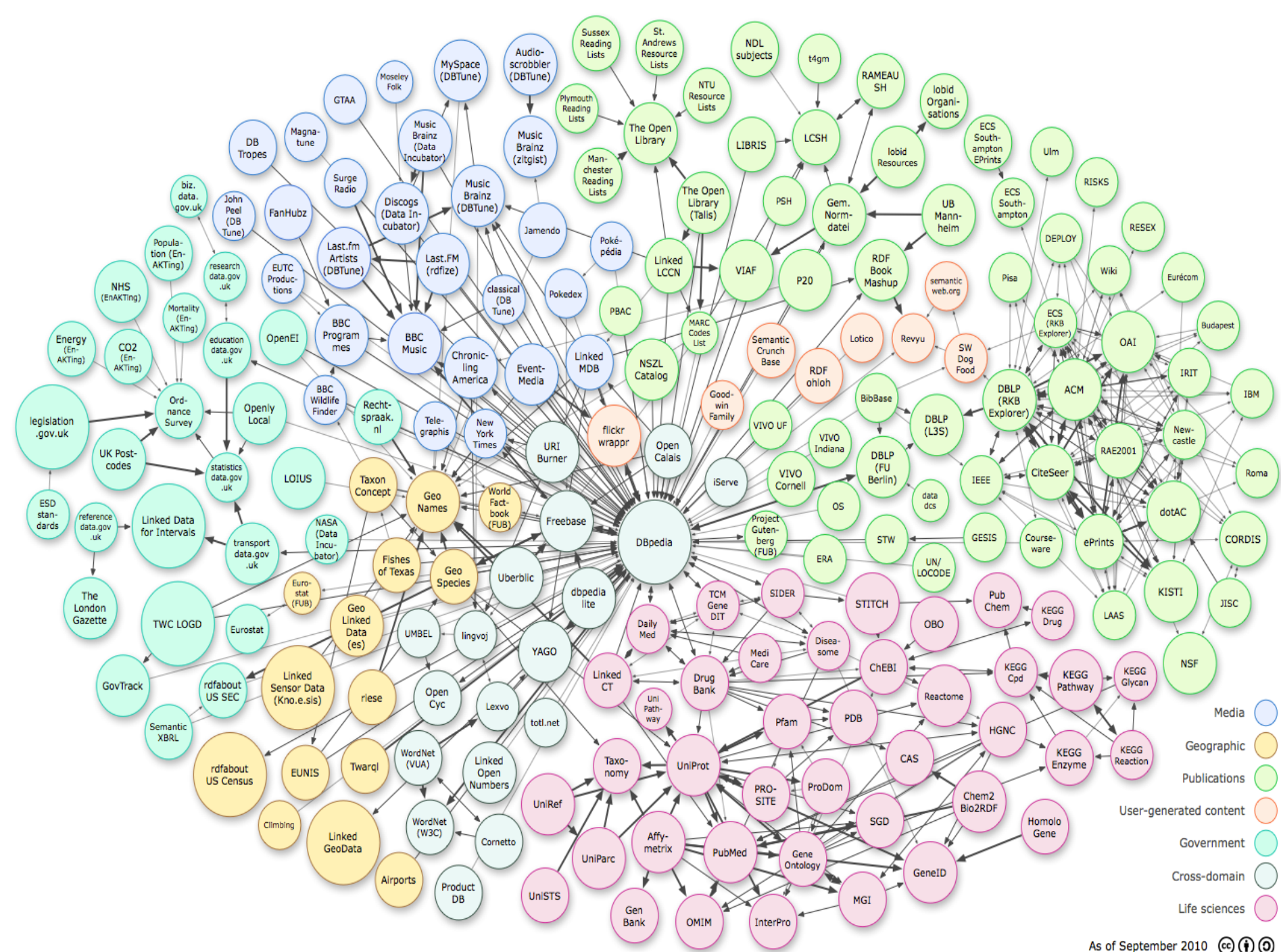
تمام روابط (خارج از ساختار مفهومی پایه) در فرااصطلاحنامه یک برچسب عمومی را حمل می‌کند، که اساس ماهیتشان را توضیح می‌دهد، مانند اعم‌تر، اخص‌تر، مشتقات، کلمه توصیفی. این گونه و توسط منبعشان مشخص می‌گردند. بیشتر این روابط هم به صورت مستقیم در فرهنگ واژگان منبع هم از طریق ساختار فرهنگ واژگان منبع اثبات می‌شوند.

یک چهارم روابط در فرااصطلاحنامه برچسب ارتباطی افزوده را حمل می‌کنند، که از یک فرهنگ واژگان منبع به دست آمده است و ماهیت روابط را بیشتر از آنچه که هست توضیح می‌دهد، مانند این که این لغت شاخه یا جزئی از کدام واژه است. فرهنگ لغات علم کالبدشناسی دیجیتالی و RxNorm نمونه‌هایی از فرهنگ واژگان منبعی است که شامل برچسب‌های این گونه روابط است.

تأثیر آنتولوژی‌ها بر اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه

آنتولوژی به معنای هستی‌شناسی است، که در حوزه فلسفه مطرح است و به موضوع موجودیت، مطالعه هستی و ساختار واقعیت می‌پردازد. به عبارت دیگر، «هستی‌شناسی یک علم در فلسفه است که به مطالعه آنچه موجود است و آنچه باید فرض شود که وجود دارد؛ به منظور دستیابی به یک توصیف متقاعدکننده از واقعیت» می‌پردازد. سال‌هاست که هستی‌شناسی‌ها به اشکال گوناگونی مانند طرح‌های رده‌بندی، فرااصطلاحنامه‌ها، واژگان کنترل‌شده، اصطلاح‌شناسی‌ها و واژه‌نامه‌ها معنا شده‌اند. اگرچه ممکن است هستی‌شناسی‌ها دارای چنین ویژگی‌هایی باشند، اما قطعاً نمی‌توان آن‌ها را مساوی با هریک از این ساختارها دانست.

تعریف «سوا» از هستی‌شناسی به این شرح است: «هستی‌شناسی دسته‌بندی از موضوعات یا عناصر موجود در یک حوزه خاص را بررسی می‌کند و بر اساس آن، فهرستی از موضوعات را ارائه می‌دهد. این فهرست که به تفصیل، انواع موضوعات و روابط میان آن‌ها را در حوزه مورد بررسی بیان می‌کند، هستی‌شناسی نامیده می‌شود».

تأثیر آنتولوژی‌ها بر اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (ادامه)

لازم به ذکر است که یک هستی‌شناسی الزاماً شامل یک مجموعه واژه مرکب از اصطلاحات است و بعضی از مشخصات و معانی آن‌ها می‌باشد. بنابراین می‌توان هستی‌شناسی را - مانند اصطلاحنامه‌ها - مجموعه‌ای از لغات کنترل‌شده دانست، اما با این تفاوت که مفاهیم یک حوزه خاص با روابط معنایی خاص با توجه به نوع حوزه موضوعی، از موضوعی به موضوعی دیگر به شکل خاصی طبقه‌بندی می‌شوند که در قالب زبان طبیعی به نمایش درمی‌آید.

از هستی‌شناسی در حوزه‌های مختلفی از جمله هوش مصنوعی، مهندسی نرم‌افزار و علوم اطلاعات استفاده شده است. در حوزه علوم اطلاعات تعاریف زیادی از هستی‌شناسی ارائه شده است اما کمتر می‌توان تعریف یکسانی از آن به دست آورد. از هستی‌شناسی‌ها بر روی وب نیز استفاده می‌شود که به بازیابی متون بر روی وب به کاربران کمک می‌کند. «سورگل» با توجه به این نکته هستی‌شناسی را یک ابزار سازماندهی منابع وب که به بازیابی متون با زبان طبیعی کمک می‌کند، توصیف کرده است.

تأثیر آنتولوژی‌ها بر اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (ادامه)

محیط وب دستیابی گسترده به اطلاعات را فراهم کرده است. این محیط اطلاعاتی جدید و تغییر توانایی‌های کاربران و نیازهای اطلاعاتی متفاوت، نیاز به ابزارهای یاری‌دهنده در امر بازیابی و سازماندهی اطلاعات رو به رشد را تشدید کرده است. یکی از این ابزارها هستی‌شناسی‌ها هستند.

در محیط وب هستی‌شناسی ابزار فشرده و منظمی برای تعریف معانی منابع وب است. هستی‌شناسی، مفاهیم حوزه مرتبط، خصیصه‌های آن‌ها، و روابط ممکن میان مفاهیم و خصیصه‌ها را مشخص می‌کند.

یک اصطلاحنامه نشان می‌دهد که چه اصطلاحاتی در یک پایگاه داده خاص وجود دارد، اما هستی‌شناسی‌ها، روابط موجود در اصطلاحنامه‌ها را حمایت می‌کنند و با فراهم‌آوری روابط مفهومی میان موجودیت‌ها به‌طور دقیق‌تر ارتباطات معنایی را نیز ارائه می‌کند و به کاربر در این شناخت کمک می‌کنند. بنابراین هستی‌شناسی‌ها ترکیبی از لغات کنترل‌شده محدود و در عین حال قابل گسترش، تفسیر بدون ابهام از رده‌ها و روابط میان اصطلاحات، روابط فرعی سلسله‌مراتبی صریح و وجود یک‌سری اصول منطقی برای ایجاد روابط توسط ماشین می‌باشند.

تأثیر آنتولوژی‌ها بر اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (ادامه)

اصطلاحنامه و هستی‌شناسی، هر دو شبکه‌ای از اصطلاحات و نمایشی از روابط میان آن‌ها جهت ارائه مفاهیم می‌باشند که بر پایه مفاهیم برای نمایش دانش پیچیده موضوعی بنا می‌شوند و در سازماندهی منابع اطلاعاتی و بازیابی اطلاعات کاربرد مؤثری دارند. اما می‌توان تأثیر هستی‌شناسی‌ها را در اصطلاحنامه‌ها و در پی آن در فرااصطلاحنامه این‌گونه دانست که:

B. اصطلاحنامه به ارائه واژگان و روابط میان آن‌ها برای کمک به کاربران در درک مفهوم یک اصطلاح می‌پردازند، اما نوع اصطلاحات را مشخص نمی‌کند. اما با کمک هستی‌شناسی به‌طور واضح، دانش مفهومی با استفاده از زبانی قراردادی براساس یک حوزه خاص همراه با معانی دقیق آن‌ها ارائه می‌شود.

Γ. اصطلاحنامه‌ها سیاهه‌ای از واژگان برای منابع موجود است که بیشتر درباره مدارک موجود و برای استفاده در مورد نوع خاصی از مدارک است. اما در هستی‌شناسی‌ها به لحاظ الگوهای وضع شده، اعمال یک کنترل یکنواخت به آسانی امکان‌پذیر است.

تأثیر آنتولوژی‌ها بر اصطلاحنامه و فرااصطلاحنامه (ادامه)

۳. اصطلاحنامه برای کاربران انسانی معنا دار و قابل درک است، در حالی که استفاده از هستی‌شناسی برای پردازش اطلاعات توسط انسان و ماشین کاربرد دارد.
۴. ابهام‌های معنایی موجود در اصطلاحنامه‌ها که ناشی از روابط تعریف شده محدود هستند با استفاده از هستی‌شناسی‌ها برطرف شده و گسترش می‌یابد.
۵. با کمک هستی‌شناسی‌ها می‌توان اصطلاحنامه‌ها و فرااصطلاحنامه‌ها را بر روی وب منتقل کرد؛ زیرا زبان هستی‌شناسی برای پردازش دانش قابل درک است و از زبان تعریف شده در قالب استانداردهای آردیاف DAM, OLI, OWL استفاده می‌کند که امکان ویرایش برای روزآمدسازی و استفاده مجدد از دانش گردآمده را به آسانی امکان‌پذیر می‌کند.

نتیجه گیری

به طور کلی استفاده از فرااصطلاحنامه ها برای رسیدن به یک مفهوم صریح و آشکار در علوم مختلف از جمله پزشکی امری تردیدناپذیر است. اما این به معنای حذف منابع موجود در آن رشته موضوعی خاص نمی باشد، زیرا همان طور که پیشتر اشاره شد، این منابع به مفاهیم کلی تری پرداخته اند که مفاهیم جزئی را دربر نمی گیرد، ولی فرااصطلاحنامه به تجزیه و ترکیب مفاهیم، اصطلاحات و مترادف های آنها در گستره های تخصصی پرداخته که ما را قادر به رسیدن به معانی و مفاهیم ویژه در آن حوزه موضوعی خاص می کند.

منابع

- B. حسینی بهشتی، ملوک السادات. ساختواژه: اصطلاح‌شناسی و مهندسی دانش. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: چاپار، ۱۳۹۲.
۲. محمد اسماعیل، صدیقه؛ صمدی، لاله. فرااصطلاحنامه‌ها (متاتزاروس‌ها): معرفی، ضرورت و فلسفه وجودی. کتاب ماه کلیات، ۱۳۸۵.
۴. صنعت‌جو، اعظم. «ضرورت بازنگری در ساختار اصطلاحنامه‌ها: بررسی عدم کارایی اصطلاحنامه‌ها در محیط اطلاعاتی جدید و قابلیت‌های هستی‌شناسی‌ها در مقایسه با آن». فصلنامه کتاب. ۶۴. زمستان ۹۲-۱۳۸۴: ۸۰-۹۲.